

Prezervarea și promovarea valorilor bibliofile în Biblioteca Științifică USARB

Elena CRISTIAN,
Biblioteca Științifică a
Universității de Stat „Alec
Russo” din Bălți

Abstract: *Constituirea fondului de Carte Rară din Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, a început odată cu fondarea Institutului Învățătoresc și a Bibliotecii Științifice (a.1945) și continuă până în prezent, în scopul păstrării, conservării și punerii în valoare a documentelor de o deosebită valoare culturală. Promovarea acestor documente are loc pe mai multe căi, inclusiv bibliografierea cărților rare, a cărților cu autografe și dedicații, ex-libris în lucrări bibliografice, comunicări în cadrul întrunirilor profesionale naționale și internaționale, articole în presă, expoziții tematice on-line, plasarea acestor lucrări în Repozitoriul Instituțional ORA USARB, pe Platforme și biblioteci deschise: Calameo, ISSUU, Scribd, Slideshare, prezentări în fața studenților etc.*

Cuvinte-cheie: *valori bibliofile, BȘ USARB, ORA USARB, Colecția de Documente Rare, prezervare, promovare, valorificare, digitizare.*

Abstract: *Alec Russo State University's Rare Books Collection was established in 1945 at the same time, when were founded the Educational Institute and its Scientific Library, in order to preserve documents of a great cultural value. The promotion of rare documents may be performed in different ways, including the bibliography of rare books, books with autographs, dedications and exlibris, communications in national and international professional meetings, articles, on-line exhibitions, indexing these works in Institutional Repository ORA USARB, Open Platforms and Libraries: Calameo, ISSUU, Scribd, Slideshare, wich may be presented to students.*

Keywords: *bibliophile values, rare documents, bibliography of rare books, preservation, promotion, valorisation, digitization.*

În cărți trăiesc gândurile timpurilor trecute, se aud clar și limpede vocile oamenilor ale căror oseminte s-au spulberat ca un vis. Tot ceea ce a creat omenirea, tot ce a realizat, totul s-a păstrat prin minune în paginile cărților. *Thomas Carlyle (1795-1881) eseist, autor satiric și istoric scoțian.*

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți este parte integrantă a sistemului național de învățământ superior participând prin valorile bibliofile deținute în colecțiile sale la procesul de instruire, formare, educație și cercetare. Colecția de Documente Rare teaurizează peste 5 700 de documente: cărți rare și

cărți vechi, cărți cu valoare bibliofilă, cărți de lux, partituri muzicale, periodice vechi din toate domeniile cunoașterii și creației umane. Valoarea colecției este conferită de numărul relativ mare de legături (legare în piele, imprimare aurită pe copertă, gravuri de aramă fină ș.a.), originale române, franceze, germane, ruse, americane, italiene, spaniole, latine etc., interesante prin conținut sau prin proveniență, de ex-libris-urile, autografele care amintesc despre posesorii succesivi și despre circulația cărților. Documentele rare sunt excepționale prin: informații, idei, date istorice a secolelor trecute, ilustrații numeroase și inedite, realizate de pictori renumiți, numărul redus de exemplare.

Cea mai veche tipăritură existentă în colecția noastră este, *Sfânta și Dumnezeiască Evanghelie care acum întâi sau Tipărit întru același chip în zilele prea înălțatului Domn Io Grigorie Ioan Voevod cu osîrdirea și cu toată cheltuiala Prea Sfințitului Mitropolit al Moldovei Kvri Gavril*. În Sfânta Mitropolie a Iașului. 1761. 396 p.: il.. Gravurile lucrării sunt executate cu o deosebită măiestrie, în stil realist, efectele de umbră și lumină fiind realizate prin hașură. Titlul este încadrat de o impresionantă poartă, care cuprinde în ea o adevărată teologie a Evangheliei. În partea centrală în zona superioară este Iisus Hristos Arhiereu tronând și binecuvântând. Cartea cuprinde 4 evanghelii, înainte de începutul fiecărei Evanghelii este așezată imaginea frumos ornamentată a evangelistului care a scris-o. Astfel, primul este Sf. Ev. Ioan, urmat de Sf. Ev. Matei, Sf. Ev. Luca, Sf. Ev. Marcu. Evanghelia este cartea indispensabilă cultului, din ea Hristos vorbește permanent oamenilor ori de câte ori

se adună din dorința de a intra în comuniune personală cu El, aducându-i jertfă de laudă, de mulțumire sau cerând „cele bune și de folos sufletului și trupului”. Este o donație de la preotul Vasile Secrieru.

Remarcăm și alt exemplar religios prețios, **Казания**: [Predici, cuvinte de învățătură la duminici și sărbători: Vasile cel Mare Grigorie Bogoslovu, Ioan Gură de Aur, Ioan Damaschin...]. – [S.l. : S.n.], 1790. – 1730 p.. O carte bisericească destinată cultului ortodox, scrisă în limba slavonă veche, care cuprinde cântările fiecărei zile din săptămână, predici bisericești, în care sunt explicate pasaje din Noul Testament la duminici și la marile sărbători. Coperta este din lemn acoperită cu piele cu ornamente imprimate și cu încheietori metalice. Donație de la Catedrala Constantin și Elena din Bălți, Arhimandritul Marchel.

Biblioteca Științifică USARB deține o colecție de 1 009 506 documente, 307 012 titluri în 57 de limbi, dispune de o clădire unică amplasată pe patru nivele, cu o suprafață de circa 6 000 m², cu o înzestrare tehnică modernă, oferind spații și condiții comode de lucru.

Activitatea de preservare se desfășoară în baza Planului general de activitate a BȘ USARB, capitolul, Preservarea și conservarea colecțiilor și a Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Științifice USARB (2017-2022), ținându-se cont de ritmul evoluției purtătorilor de informație.

Scopul activităților:

- expunerea acțiunilor în domeniul prezervării și conservării colecțiilor;
- ghidarea personalul bibliotecii și definirea responsabilităților în materie de conservare;

- informarea utilizatorilor bibliotecii despre principiile care stau la baza unei bune prezervări și conservări a fondului documentar al bibliotecii.

Prezervarea, este ansamblul de măsuri preventive care privesc protejarea documentelor și a conținutului lor, fără a le supune vreunui tratament fizic sau chimic. În cadrul bibliotecii, aceste măsuri se reflectă prin controlul mediului (temperatură – 18-20%, umiditate 45-50%, lumină 35 – 45 lucsi), prin norme privind achiziționarea și prelucrarea documentelor, condițiile de depozitare, condițiile de utilizare, crearea de documente de substituție, sensibilizarea personalului și a utilizatorilor în probleme de prezervare și planul de măsuri de urgență în caz de calamitate. Celelalte tratamente de conservare reprezintă ansamblul de măsuri curative care privesc prelungirea vieții unui document. În cadrul bibliotecii noastre, acestea se realizează prin intermediul Atelierului Legare, recondiționare a cărților. Prezervarea face parte, de asemenea, din responsabilitățile de bază ale tuturor bibliotecilor care conservă fonduri.

Pentru lucrări cu privire la digitizarea colecțiilor în BȘ USARB au fost realizate activitățile:

- digitizarea sumarelor – baza de date locală *SumarScanat* – MS-Access Sumar Scanat circa 850 de sumare ale revistelor și cărților în limbile engleză, germană, rusă;

- digitizarea discurilor de vinil și integrarea lucrărilor muzicale de pe CD într-o bază de date *Înregistrări muzicale în format MP3* – 135 de discuri de vinil cu 3 361 de titluri și 277 de CD-uri cu 2 795 de titluri de lucrări muzicale;

- documentele de patrimoniu din Colecția de Carte Rară au fost integrate în registrul Memoria Lumii – Biblioteca Digitală Moldavia.

Promovarea colecției de carte rară urmărește mai multe obiective:

- formarea unui sistem de cunoștințe despre fenomenele și procesele din trecut;
  - stimularea interesului pentru lectură;
  - stimularea interesului pentru cercetare și descoperire;
- formarea unei gândiri proprii, flexibile, deschise spre idei noi;

- formarea spirituală a personalității capabile să cultive cele mai înalte calități umane;

- formarea mândriei, demnității naționale;

- formarea viziunilor individuale.

BȘ USARB valorifică Colecția de Documente Rare prin diverse activități:

- **Bibliografierea cărților rare, cărți cu autografe și dedicații, ex-libris în lucrări bibliografice cu adnotări, Colecția *Vestigia Semper Adora***, bibliografii orientate spre valorificarea colecției de carte rară a Bibliotecii (9 bibliografii editate și 3 bibliografii în lucru), <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/cercetare/activitate-editoriala/24-bibliografii#vestigia>;

- **Comunicări în cadrul întrunirilor profesionale naționale și internaționale, peste 30 de comunicări:**

- ✓ Documente în limba franceză din colecția de carte rară a BȘ USARB, <https://www.slideshare.net/libruniv/lilia-melnic-documente-n-limba-francez-din-colecia-de-carte-rar-a-bibliotecii-tinifice-usarb>

- ✓ Documente bibliofile în colecția de cărți „Nicolae Varnay”, <https://www.slideshare.net/libruniv/margarita-iulic-valentina-vacarciuc-documente-bibliofile-n-colecia-de-cri-nicolae-varnay>

- ✓ Ediții de lux și bibliofile din Colecția de Patrimoniu a BȘ USARB, <https://www.slideshare.net/libruniv/elena-cristian-svetlana-cecan-ediii-de-lux-i-bibliofile-din-colecia-de-patrimoniu-a-b-usarb>

- ✓ Ponderea colecției de carte rară în formarea viitorilor profesioniști, [http://library.utm.md/Editat/BIBLIOTECA/Conferinte/2010/Ponderea colecției de carte rară în formarea viitorilor profesioniști_DS.pdf](http://library.utm.md/Editat/BIBLIOTECA/Conferinte/2010/Ponderea%20colectiei%20de%20carte%20rara%20in%20formarea%20viitorilor%20profesioniști_DS.pdf)

- ✓ Ex-Libris și SupraLibros – simboluri ale creației artistice, ornamente ale cărților noastre.

- **Articole apărute în publicațiile de specialitate – *Confluente Bibliologice*, *Magazin Bibliologic*, *Bibliouniversitas@ABRM.md* etc., peste 35 de articole publicate în presă:**

- ✓ Carte de patrimoniu din colecția lui Mircea Filip, http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-

2_2017_127-132.pdf

✓ Publicații periodice în limba franceză: ediții rare și bibliofile, http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-2_2017_121-126.pdf

✓ Colecția de publicații periodice rare a BȘ USARB: reviste științifice din domeniul religiei și teologiei, <http://www.libruniv.usarb.md/confbib/confbib.html>

✓ Colecția de publicații periodice rare a BȘ USARB: Emanoil Bucuța și „Boabe de Grâu” – omul și revista, egali până la fidelitate, <http://www.libruniv.usarb.md/confbib/confbib.html>

✓ Carte de patrimoniu din colecția lui Dan George Dimitrescu, <http://www.libruniv.usarb.md/confbib/confbib.html>

✓ Revista Fundațiilor Regale – revistă de nivel internațional, cu profil enciclopedic și o ținută grafică sobră, <http://www.libruniv.usarb.md/confbib/confbib.html>

▪ **Expoziții de carte rară on-line:**

✓ Din colecția de cărți rare, http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bs/carti_rare.pdf

✓ Cărți cu autograf și dedicații în colecțiile Bibliotecii Științifice USARB, http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bs/carti_autograf.pdf

✓ Valori bibliofile cu Supralibros și Ex-Libris în colecția Bibliotecii Științifice USARB, http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bs/valori_bibl.pdf

▪ **Expoziții tematice on-line în cadrul cărora au fost expuse diverse cărți rare, peste 35 de expoziții**

✓ Numele lui Alecu Russo va crește cu timpul și va străluci glorios file:///D:/doc/Downloads/russo_fin.pdf

✓ Ion Creangă, 180 de ani de la naștere http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/expo_tem5/creanga.pdf

✓ Nicolae Iorga, istoric, publicist, scriitor și om politic <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/2011/1/iorga.pdf>

✓ Mihail Kogălniceanu, prozator, publicist, istoric, om politic – 200 de ani de la naștere, [file:///D:/doc/Downloads/kogalniceanu%20\(2\).pdf](file:///D:/doc/Downloads/kogalniceanu%20(2).pdf)

▪ **Prezentări de expoziții tradiționale cu cărți rare**

- ✓ Daruri de carte rară
- ✓ Rare, prețioase, unice
- ✓ Valori culturale religioase din Colecția „Ion Nicorici”

▪ **Plasarea informației privind documentele rare în Repozitoriul Instituțional ORA USARB** http://dspace.usarb.md:8080/jspui/simplesearch?query=&filterfield_1=author&filter_type_1>equals&filtervalue_1=Cristian%2C+Elena&sort_by=score&order=desc&rpp=10&etal=0&start=30:

- ✓ Omagiu Doamnei Faina Tlehuci – prin cartea cu autograf și dedicații
- ✓ Presa scrisă în colecțiile BȘ USARB
- ✓ Colecția de publicații periodice moldovenești – parte a patrimoniului național

✓ Activitatea de conservare a documentelor prin metode de recondiționare desfășurată la BȘ USARB

▪ **Platforme și biblioteci deschise: Calameo, ISSUU, Scribd, Slideshare**

✓ Cărți miraculoase din colecția Bibliotecii, <https://issuu.com/bibliotecastiintificauniversitaraba/docs/cartimiraculoase-120302014616-phpap>

✓ Marin Preda. Prozator, dramaturg, eseist-95 de ani de la naștere (5 august 1922 – 16 mai 1980), <https://ru.calameo.com/read/001133349088cf4c85caa>

✓ Alexei Mateevici. Poet, publicist, folclorist, traducător 100 de ani de la trecerea în eternitate, 27 martie 1888 – 24 august 1917, <https://ru.calameo.com/read/0011333493970024a70c2>

▪ **Blogul BȘ USARB în dialog cu cititorii**, <http://bs-usarb.blogspot.com/>

✓ Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova (30.03.2017)

✓ Comorile muzeelor europene (30.04.2017)

✓ O nouă carte de patrimoniu în colecția BȘ USARB (25.05.2017)

✓ COLECȚIA Maeștrii basarabeni din secolul XX (24.11.2017)

✓ Noi cărți rare în colecția BȘ USARB

✓ Colecția Iulius Popa (16.11.2016)

▪ **Prezentări verbale ale documentelor rare musafirilor Bibliotecii din țară și străinătate:**

✓ Domnul Vasile Marina, Vice-Ministrul Educației RM a vizitat BȘ USARB, 02.11.2016, <http://mecc.gov.md/ro/content/perspectivale-de-dezvoltare-universitatii-de-stat-alecu-russo-din-balti>

✓ Oaspeți din Letonia: Andris Petersons, decanul Facultății de Comunicare a Universității din Turība, 4 aprilie 2017 http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-2_2017_161-165.pdf

✓ Oaspeți de la Iași, traducătorul Liviu Papuc și istoricul literar, Nicolae Busuioc, 23 noiembrie 2017

✓ Musafiri din Spania la BȘ, dr. în pedagogie Antonio Paz-Gonzalez de la Universitatea „A Coruña” din Spania, însoțit de Prof. Boris Boincean, dr. Habilitat, 13 iunie 2017, [http://libruniv.usarb.md/xXx/](http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-2_2017_161-165.pdf)

[reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-2_2017_161-165.pdf](http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-2_2017_161-165.pdf)

✓ Grupul de preoți înmatriculați la modulul psihopedagogic USARB din cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă, expoziția, Rare, prețioase, unice. Colecția de carte religioasă „Ioan Nicorici”, 11.05.2017

✓ Profesorul Antonio Ruiz Moya, șeful Departamentului Rețea IT și Comunicații la Facultatea de Informatică și Telecomunicații din Spania, 4 aprilie 2017

✓ Fizicianul, dr., prof. univ., Roman Schrittwieser de la Universitatea din Innsbruck (Austria) în vizită la Biblioteca USARB în cadrul proiectului de mobilitate științifică și academică CEEPUS, 11 mai 2017

✓ Studenților masteranzi de la USARB, 20.10.2017

✓ Membrii Orchestrei de muzică tradițională de la Conservatorul Nevers din Franța în vizită la bibliotecă în cadrul Zilelor culturii și artei franceze la USARB, 02.11.2017

▪ **Prezentări video de carte rară din colecția BȘ USARB:**

✓ [Stiripozitive.eu](http://www.stiripozitive.eu) – Miliardele de Bălți – de cuvinte din Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecru Russo”, 15 iunie 2017 (expuse 75, prezentate 25), <http://www.stiripozitive.eu/libview.php?l=ro&idc=24&id=3526&t=/Locuri/Cultura/Video-MILIARDELE-DE-LA-BALI-de-cuvinte-din-Biblioteca-Stiintifica-a-Universitatii-de-Stat-Alecru-Russo>

✓ La Biblioteca Universității bălțene sunt păstrate cărți din secolul al XVIII-lea. Telecompania BTV – Bălți 15.09.2017 (expuse 115, prezentate 30), în emisie 09.11.2017

<https://www.facebook.com/btvmoldova/videos/2044145735874361/?hcref=ARSk5AT-NiqSMhfRPYQewz18ofl5WlayKj7o9z QIIVvnIMtdf2RqAG-STKqrOBjePg&pnref=story>

▪ **Prezentări anuale a publicațiilor seriale din sec. XIX – încep. sec. XX**, vestigii clare ale trecutului nostru, în fața studenților de la facultatea de Litere, specialitatea Jurnalism. <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/451-valorificarea-presei-scrise-colectia-cate-rara>

Menționăm principalii donatori care au contribuit la îmbogățirea Colecției de Carte Rară a BȘ USARB:

▪ Asociația Pro Basarabia și Bucovina, filiala „Costache Negri” din Galați, secretar ing. Radu Moțoc, România

▪ Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava

▪ Ioan Vasile Nicorici, locuitor al mun. Bălți

▪ Iulius Popa, publicist, corespondent la săptămânalul Literatură și Artă

▪ Dr. Teo-Teodor Marșalcovschi, conferențiar universitar, Bălți

▪ Ion Manoli, dr. habilitat, profesor universitar

▪ Preot, Vasile Secrieru, fost colaborator al Bibliotecii Științifice și mulți alți prieteni și musafiri ai bibliotecii.

Cărțile sunt moștenirea pe care un mare geniu o lasă omenirii și care sunt transmise din generație în generație, ca daruri pentru urmașii care nu s-au născut încă (Joseph Addison (1672 - 1719), eseist, poet, dramaturg și politician englez).

Colecția de carte rară este utilizată de către studenții și cadrele didactico-științifice de la toate facultățile universității (enciclopedii și dicționare, manuale de lingvistică, semnate de autori notorii, precum B.P. Hasdeu, C. Augé, G. Bacconnet, F. Brunot, publicații de critică literară aparținând lui E. Geruzez, F. Brunetière, G. Lanson, G. Merlet, Ch. Sainte-Beuve, N. Iorga, studii de psihologie, pedagogie, discipline tehnice, publicații seriale – Dacoromânia, Buciul Roman, Literatură și Artă Română, Viața Românească, revista „Boabe de grâu”, Revista Istorică Română, Convorbiri literare, Luceafărul, Revista Fundațiilor Regale etc.), fiind utilizată cu succes în pregătirea pentru studii, pentru cercetare și investigație.